

Nr 530.

Av herrar **Håstad** och **Lindberg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 206, angående vissa frågor rörande försvarets organisation.*

Kungl. Maj:t har i propositionen om försvarets ordnande föreslagit en nedsättning av första tjänstgöringen vid armén till nio månader. Vi vilja i detta sammanhang ej ta ståndpunkt till detta förslag utan endast beröra de konsekvenser, som uppstå, därest nedsättningen genomföres.

Chefen för armén har i »Utredning rörande värnpliktsutbildningens närmare utformning» påvisat följderna av en minskning av tiden för första tjänstgöringen från tolv till nio månader. I huvudsak äro dessa:

a) soldaten kan icke längre bibringas allroundutbildning, varigenom förbandens stridsuthållighet i avsevärd grad nedgår — i en stridsvagn kan exempelvis skytten icke ersätta föraren och tvärtom,

b) förbandsutbildningen måste inskränkas högst avsevärt; sålunda kunna endast ett fåtal övningar i bataljon komma till stånd under det att flertalet måste genomföras i blott plutons- eller, undantagsvis, kompaniförband.

Chefen för armén har i flera sammanhang tidigare framhållit nödvändigheten av att de lägsta (värnpliktiga) förbandscheferna — gruppcheferna — bibringas en mot befattningarnas vikt svarande utbildning. Redan vid en första tjänstgöring av tolv månader var det ytterst svårt att medhinna allt det, som måste krävas av en gruppchef. Endast de allra bästa värnpliktiga kunde anses fullt godtagbara. Med anledning härav har chefen för armén varit nödsakad att hemställa att för de värnpliktiga gruppchefernas utbildning tillmättes — förutom repetitions- och efterutbildningsövningar — en tid av femton månader. När en utbildningstid av tolv månader icke kunde anses godtagbar härför, så faller det sig helt naturligt att konstatera, att den i propositionen föreslagna tiden om nio månader är alldeles otillräcklig. Skall plats beredas för befälsutbildning under en första tjänstgöring om nio månader måste ytterligare beskränningar göras i utbildningsomfånget. Tiden kommer icke att medgiva, att utbildningen ens föres fram till gruppchefs ställföreträdare. Att äga tillgång till utbildade och användbara gruppchefer är dock nödvändigt för försvaret. Departementschefen anser det behöfligt att ytterligare utreda frågan om utbildningen av befäl och hyser sannolikt en förhoppning om att den förenklade stridstaktiken vid de lägsta förbanden och en enhetligare vapenutrustning inom gruppen

skall komma att underlätta utbildningen. Även om så i viss utsträckning skulle bli fallet — någonting som först kan avgöras sedan pågående försök blivit slutförda — så blir tidsvinsten med säkerhet icke så stor, att gruppcheferna kunna bibringas godtagbar utbildning på nio månader. För övrigt måste det här påpekas dels att utbildningen under närmaste utbildningsår icke kan komma att genomföras under av departementschefen berörda förutsättningar i fråga om effektivisering, dels att angivet förenklade stridsförfarande endast berör infanteriet och icke övriga truppslag, vid vilka fordringarna på en användbar gruppchef äro minst lika stora.

Landsorganisationen i Sverige har också för sin del kommit till den uppfattningen att särskild tid, utöver första tjänstgöringen, borde tillmätas för gruppchefsutbildning men har ansett det tillräckligt med en sammanlagd tjänstgöring om tolv månader (första tjänstgöring om nio månader och gruppchefsutbildning om tre månader). Utgångspunkt för detta sistnämnda ställningstagande var att en förkortning av första tjänstgöringen icke skulle behöva ske på bekostnad av utbildningens effektivitet.

Därest riksdagen skulle godtaga Kungl. Maj:ts förslag om nedsättning av övningstiden till nio månaders första tjänstgöring, finna vi det nödvändigt att en särskild uttagning för gruppchefsutbildning om tre månader anordnas.

Uttagning till gruppbefäl torde böra omfatta en femtedel av värnpliktskontingenten, d. v. s. under budgetåret 1949/1950 ca 6 000 av 30 000. De direkta kostnaderna härför kunna beräknas till kr. 7:50 per man och dag, tillsammans 4 050 000 kronor. Häruöver torde en höjning av daglönen med 1 krona vara skälig, vilket gör 270 000 kronor. Vidare är det skäligt att de uttagna erhålla premier i samma proportion som de, som nu uttagas till befälsutbildning. Beloppet bör lämpligen fastställas till 500 kronor per man eller tillhopa 3 milj. kronor. Sannolikt torde uttagningen med hänsyn till premien kunna beräknas i stor utsträckning ske på frivillig väg. Allt som allt kommer en dylik befälsutbildning att fordra ett anslag å 7 320 000 kronor.

Med hänvisning till ovanstående hemställa vi,

att riksdagen i samband med behandlingen av försvarspropositionen måtte, därest den första tjänstgöringen nedsattes till nio månader, besluta att vid armén en femtedel av värnpliktskontingenten uttages för tre månaders utbildning till gruppchefer och att härför anvisas ett anslag av 7 320 000 kronor, därav 3 milj. kronor i premier för de sålunda uttagna.

Stockholm den 8 maj 1948.

Elis Håstad.

Carl Lindberg.